

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg

Dato: 31. januar 2012
Enhed: Primær Sundhed
Sagsbeh.: SUMSBPE
Sags nr.: 1200957
Dok nr.: 792536

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg har den 5. januar 2012 stillet følgende spørgsmål nr. 182 (Alm. del) til ministeren for sundhed og forebyggelse, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Stine Brix (EL).

Spørgsmål nr. 182:

”Ministeren bedes undersøge de retssikkerhedsmæssige konsekvenser for børn under 15 år, hvor forældre samtykker til behandling, som fulgte af ændringen af tvangsdefinitionen i psykiatriloven (<http://www.ft.dk/samling/20051/lovforslag/L140/index.htm>). Ministeren bedes herunder redegøre for, hvorledes børn under 15 år, som bliver udsat for tvang, som deres forældre samtykker til, har mulighed for at få beskikket en patientrådgiver, at klage og andre rettigheder, som gælder voksne, der bliver udsat for tvang.”

Svar:

Før 1. januar 2007 blev tvang i psykiatriloven defineret som foranstaltninger, som patienten modsatte sig. Som følge deraf blev en patients passivitet over for anvendelsen af en foranstaltning som udgangspunkt betragtet som frivillighed fra patientens side.

Lovændringen som følge af lovforslag nr. L 140/2005 bragte psykiatrilovens tvangsbegreb i overensstemmelse med samtykkereglerne i sundhedsloven, således at tvang nu defineres som foranstaltninger, for hvilke der ikke foreligger et informeret samtykke, jf. kap. 5 i sundhedsloven. Det vil sige, at psykiatriloven, herunder reglerne om klageadgang og beskikkelse af patientrådgiver, ikke finder anvendelse i de tilfælde, hvor der foreligger et informeret samtykke til behandlingen.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at ændringen ikke medførte en ændring af de materielle kriterier for at anvende de enkelte tvangsforanstaltninger i henhold til psykiatriloven, men at det blev sikret, at en foranstaltning i forhold til en patient, der ikke selv har afgivet et informeret samtykke, betragtes som en tvangsmæssig foranstaltning, medmindre der foreligger stedfortrædende samtykke, jf. reglerne herom i kapitel 5 i sundhedsloven.

I sundhedslovens kap. 5 er det fastsat, at forældremyndighedens indehaver kan give informeret samtykke til behandling af et barn under 15 år samt et 15-17-årigt barn, der ikke besidder den fornødne modenhed til at varetage sine egne interesser. Der er således i forbindelse med vedtagelsen af disse regler (i 1998) taget stilling til, at disse mindreårige patienter ikke har den fornødne habilitet til at vurdere, om en behandling er nødvendig. Det er imidlertid fastsat i loven, at den mindreårige skal informeres og inddrages i drøftelserne om behandlingen, i det omfang denne forstår behandlingssituationen, medmindre

dette kan skade patienten, og den mindreåriges tilkendegivelser skal, i det omfang de er aktuelle og relevante, tillægges betydning.

I Sundhedsstyrelsens vejledning på området (Vejl. nr. 9427 af 20. januar 2011 om forhåndstillkendegivelser, behandlingsplaner, tvangsfiksering og tvungen opfølgning efter udskrivning mv. for patienter indlagt på psykiatriske afdelinger) er det uddybet, hvilken betydning reglerne har i forhold til behandlingen af mindreårige, psykiatriske patienter. Det fremgår af vejledningen, at psykiatrisk behandling, herunder andre foranstaltninger omfattet af psykiatriloven, af patienter under 15 år og umodne 15-17-årige patienter, der iværksættes med forældremyndighedens samtykke, ikke i psykiatrilovens forstand betragtes som tvang.

I de tilfælde, hvor der anvendes magt over for en mindreårig med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, skal der være balance mellem formålet med indgrebet og magtanvendelsen. Derfor fremgår det også af vejledningen, at lægen i sådanne tilfælde altid skal opveje fordele og ulemper og vælge den for barnet mest skånsomme løsning. Det mindste middels princip skal altid følges. Ligeledes må overvejelser om forholdet mellem forældre og barn inddrages i lægens beslutning.

Det fremgår endvidere af vejledningen, at forældremyndighedens indehaver skal informeres om, at denne har mulighed for at frasige sig stillingtagen til anvendelse af magt over for den mindreårig. Såfremt forældremyndighedens indehaver ikke ønsker at tage stilling, vil den mindreårig være omfattet af psykiatriloven, hvis de øvrige betingelser for anvendelse af de enkelte tvangsforanstaltninger er opfyldt. Dette indebærer bl.a., at der er klagemuligheder og der vil blive beskikket patientrådgiver.

I de tilfælde hvor forældremyndighedens indehaver giver samtykke til, at den mindreårig skal behandles mod sin vilje, er den mindreåriges rettigheder sikret ved, at forældremyndighedens indehaver har pligt til at varetage dets interesser. Det er fastsat i forældreansvarsloven, at børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, samt at forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Med venlig hilsen

Pia Olsen Dyhr / Susanne Beck Petersen